

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 76 hallituksen esityksen johdosta laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 22 päivänä syyskuuta 1989 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 112 laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta.

Osakeyhtiötä ja sen osakkeenomistajaa on tähän saakka voimassa olleen verolainsäädäntömmе mukaan pidetty eri verovelvollisina. Näin tapahtuu vielä kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa. Tuloverotuksessa yhtiötä verotetaan sen voitosta ja osakkeenomistajaa verotetaan hänen saamastaan osinkotulosta. Tuloverojärjestelmä johtaa siten periaatteessa rakenteellisesti osakeyhtiön jakaman voiton niin sanottuun kahdenkertaiseen verotukseen.

Yhdenkertaisen verotuksen toteuttaminen ja kahdenkertaisen verotuksen poistaminen voidaan toteuttaa eri menetelmien avulla. Päävaihtoehdot ovat kahdenkertaisen verotuksen poistaminen yhtiön verotuksessa tai osakkeenomistajan verotuksessa. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä kahdenkertaisen verotuksen poistaminen toteutetaan osakkeenomistajan verotuksessa myöntämällä osakkeenomistajalle hyvitys yhtiön maksamasta verosta.

Osana kokonaisverouudistusta säädettiin laki yhtiöveron hyvityksestä. Laki on väliaikainen ja sitä sovelletaan vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa. Lakia sovelletaan sekä valtion- että kunnallisverotuksessa.

Yhtiöveron hyvityksestä annetussa laissa oletetaan, että yhteisöverokanta valtionverotuksessa on 28 prosenttia ja kunnallis- ja kirkollisveroäyrin hinta keskimäärin yhteensä 17 penniä. Yhtiö maksaisi tämän mukaisesti veroa

osinkona jaetusta voitosta yhteensä 45 prosenttia. Yhtiöveron hyvityksen määräksi on säädetty 9/11 (45/55) osingon määrästä.

Yhteisöveroprosentti on tarkoitus alentaa 25 prosentiksi vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa ja sen jälkeen 23 prosentiksi. Yhtiön olotettaisiin maksavan yhteisöverona verovuodelta 1990 yhteensä 42 prosenttia ja sen jälkeen 40 prosenttia. Yhtiöveron hyvityksen määrä olisi siten ensi vuonna 21/29 (42/58) osingon määrästä ja sen jälkeen 2/3 (40/60) osingon määrästä.

Hallitus ehdottaa, että yhtiöveron hyvitysjärjestelmä säädettäisiin pysyväksi. Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että yhtiöveron hyvitys samoin kuin tuloveron vähimmäismäärä olisivat 2/3 osingon määrästä. Lisäksi ehdotetaan yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 14 §:ään sisällytettäväksi siirtymäsäännös, jonka mukaan vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa tuloveron vähimmäismäärä on 21/29 verovuodelta jaettavaksi päätetyn osingon määrästä ja yhtiöveron hyvitys vastaavasti 21/29 osingon määrästä.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1989

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet E. Aho, Hokkanen (osittain), Hämäläinen, Isohookana-Asunmaa, Kettunen, Laaksonen,

Lahti-Nuuttila, Maijala, Malm, Rusanen, Sasi, Savolainen ja Tenhiälä sekä varajäsenet Aho-nen, Pekkarinen, Renlund (osittain), T. Roos, Seppänen, Tiuri ja Viinanen.

Vastalauseita

I

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, joka on annettu yhtiöveron hyvitysjärjestelmään liittyvän hallituksen lakiesityksen johdosta, puhutaan jälleen väärin perustein osinkojen ns. kahdenkertaista verotuksesta.

Suomessa ei ole koskaan ollut osinkojen tosiasiallista kahdenkertaista verotusta, useissa tapauksissa ei edes yhdenkertaista verotusta.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän käyttöönotosta huolimatta Suomeen ei saada osinkojen yhdenkertaista verotusta.

Ensiksikin ne yritykset, jotka eivät jaa omistajilleen osinkoja, jatkavat toimintaansa aliverotettuina lähes entiseen tapaan. Monien tällaisten yritysten verot pienenevät luovuttaessa tässä yhteydessä kunnallisesta harkintaverosta.

Toisekseen käy niin, että yritysten maksamat verot lasketaan — toisin kuin koskaan ennen — niiden omistajien hyväksi, ja omistajat saavat omassa verotuksessaan anteeksi vastaavan veron. Jos omistajan veroprosentti on pienempi kuin yhtiön, julkinen valta ei pane osinkoa verolle edes yhteen kertaan.

Ja sitten systeemi vielä vuotaa ulkomaiden suuntaan siinä tapauksessa, että asianomaissa maassa on vastaava järjestelmä ja Suomi sopii kahdenvälisin sopimuksin edes yhdenkertaiseen verotukseen tähtäävän järjestelmän aukottamisesta.

Koska järjestelmän perusteisiin ei ilman muuta Englannissa tai Ranskassa liity se, että veronhyvitys lasketaan kokonaisuudessaan osingonsaajan hyväksi, ehdotamme,

että muutoksen kohteena olevan lain 4 §:n 1 momentti hyväksytään kuulumaan seuraavalla tavalla:

4 §

Osingonsaajalla on yhtiöltä verovuonna saamansa osingon perusteella oikeus *yhtiöveron hyvitykseen*, joka vastaa 3/5 osingon määräästä.

— — — — —
Kun on myös mahdollista, että yhtiöveron hyvitysjärjestelmää käytetään suurituloisissa ja paljon omistavissa perheissä koko perheen yhdessä maksamien verojen minimoimiseen, ehdotamme

valiokunnan mietinnön perusteluissa lausuttavaksi:

1) ”Valiokunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan päätettäväksi esityksen, jonka mukaan osingonsaajalla ei ole oikeutta yhtiöveron hyvityksen palautukseen, jos hänelle maksuunpannun tuloveron määrä on mainittua hyvityspalautusta pienempi.”

Kun niin ikään kävi selväksi jo lain valmisteluvaiheessa, että yhtiöveron hyvitysjärjestelmään liittyy kansalaisten välisiä tuloeroja lisääviä haittavaikutuksia, ehdotamme

mietinnön perusteluissa niin ikään lausuttavaksi:

2) ”Valiokunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan päätettäväksi sellaiset varallisuusverotukseen sekä perintö- ja lahjaverotukseen liittyvät muutosesitykset, joilla torjutaan yhtiöveron hyvitysjärjestelmään liittyvät kielteiset tulonjakovaikutukset.”

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1989

Esko Seppänen

Timo Laaksonen

II

Hallituksen esitys yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta on sisällöltään asiallisesti sama kuin eduskunnan viime syksynä yksivuotisena säätämä laki. Siihen on vain tehty yhteisöverokannan alentamisesta johtuvat muutokset.

Esitimme viime syksynä eräitä muutoksia lain yksityiskohtiin, vaikka olimmekin valmiit hyväksymään järjestelmän perusperiaatteet. Lakia tulisikin korjata niin, että yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille myönnettäisiin yhtiöveron hyvitys tietyin edellytyksin. Edelleen peiteltyä osingonjakoa ei tulisi lainkaan kytkeä

yhtiöveron hyvitykseen, koska se käytännössä johtaa kahdenkertaiseen verotukseen. Muutos edellyttäisi lain 6 §:n toisen momentin poistamista. Kolmas korjaus tulisi tehdä lain 7 §:ään täydentämällä viittausta verotuslakiin niin, että harkintaverotuksella määrätty vero otettaisiin huomioon maksettuna verona vertailuveron määrää vahvistettaessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhtiöveron hyvityksestä 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1232/88) 4 §:n 1 momentti, 6—8 §, 10 ja 14 §, sekä

lisätään lain 2 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Yleishyödyllisellä yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus yhtiöveron hyvitykseen osingosta, jonka se on saanut yhtiöstä, jossa sillä ei ole määräämisvaltaa. (Uusi 2 mom.)

6 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(2 mom. poist.)

7 §

Laskettaessa, onko yhtiön vero vähintään tuloveron vähimmäismäärän suuruinen, otetaan huomioon se valtion-, kunnallis- ja kir-

kollisvero, joka yhtiölle verotuslain 72 §:n 1 momentin 1—4 kohdan mukaan vahvistettavan tulon perusteella olisi tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa tarkoitetun tappion vähentämisen jälkeen maksuunpantava (vertailuvero). Kunnallis- ja kirkollisveron yhteismääräksi katsotaan kuitenkin 17 penniä veroäyriältä. Veronkorotusta ei oteta huomioon eikä vertailuveroon lueta Suomessa suoritettavasta verosta vähennettävää vieraassa valtiossa suoritettavan veron määrää.

8, 10 ja 14 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1989

Esko Aho

Mauri Pekkarinen

Matti Maijala

Tytti Isohookana-Asunmaa

Hannu Tenhiälä

